

gemeente
Oost Gelre

Een gezond en vitaal Oost Gelre

*Beleidsplan Gezondheid, Bewegen en Sport
2023-2026*

Een gezond en vitaal Oost Gelre!

'Vanuit een gezonde leefstijl naar gezond opgroeien en vitaal ouder worden in Oost Gelre'

Deze titel geeft de inhoud van dit beleidsplan goed weer: samen met onze inwoners werken we aan een gezond en vitaal Oost Gelre. In onze gemeente streven we naar (kennis over) een gezonde leefstijl voor al onze inwoners.

Een gezonde leefstijl voor onze inwoners

Het grootste goed van de gemeente zijn onze inwoners. We vinden het belangrijk dat inwoners gezond zijn en een gezonde leefstijl hebben. Het kan bepalend zijn voor hoe je je voelt, zowel lichamelijk als geestelijk. Preventie speelt hierbij een belangrijke rol. Een gezonde leefstijl zien we als basis voor het gezond opgroeien en vitaal ouder worden in Oost Gelre. Sport en bewegen, en de preventieve werking ervan, spelen een belangrijke rol bij onze gezondheid. We willen onze inwoners bewust maken van een gezonde leefstijl en de positieve gevolgen hiervan.

Gelijke kansen op een gezonde leefstijl

Het is belangrijk dat iedereen dezelfde kansen heeft op een gezonde leefstijl. Er zijn nog steeds verschillen in gezondheid die samenhangen met de sociaal economische positie en/of migratieachtergrond van inwoners. De impact van de gezondheidsverschillen is groot. We zetten dan ook nadrukkelijk in op het terugdringen van gezondheidsverschillen.

Verenigingen zijn onderdeel van de sociale basis van gemeente Oost Gelre

Een goede sociale basis is een belangrijk onderdeel van gezondheid. Sport en bewegen kunnen daar aan bijdragen. De gemeente Oost Gelre kent een rijk verenigingsleven. Er zijn bijvoorbeeld bijna 100 sportverenigingen actief waar veel inwoners wekelijks sporten, bewegen en elkaar ontmoeten. Dit draagt bij aan die sociale basis. We willen ervoor zorgen dat verenigingen vitaal en gezond blijven, zodat onze inwoners ten alle tijden elkaar kunnen blijven ontmoeten. Ongeacht lichamelijke of geestelijke gezondheid, etnische achtergrond, seksuele geaardheid of sociale positie. Gemeente Oost Gelre is een Regenbooggemeente en inclusiviteit is een belangrijke waarde.

Gezonde en toekomstbestendige omgeving

Een fijne fysieke en sociale leefomgeving spelen een belangrijke rol bij onze fysieke en mentale gezondheid. Een gezonde leefomgeving nodigt uit tot gezond gedrag en heeft zo min mogelijk negatieve invloed op onze gezondheid. Het is een omgeving waarin inwoners zich prettig voelen, prettig kunnen werken en die toekomstbestendig is. Onze (sport)verenigingen zijn hierbij ook van belang. We willen onze verenigingen en omgeving vitaal en toekomstbestendig houden. Hierdoor kunnen inwoners, aansluitend bij de behoeften die spelen, gebruik blijven maken van al het sport-, beweeg en vrijetijds aanbod in onze gemeente.

Samen in beweging

Samen met onze inwoners en netwerkpartners blijven we letterlijk en figuurlijk in beweging. We zetten preventief in op de gezondheid van onze inwoners. We bewegen daarbij ook steeds meer van zorg naar gezondheid. Dit met het gezondheidsbelang en de behoeften van onze inwoners voorop. Samen in beweging voor:

Een gezond en vitaal Oost Gelre!

Wethouder Porskamp en wethouder Dusseldorp

Wethouder Porskamp

Wethouder Dusseldorp

Inhoudsopgave

Inleiding

Gezond opgroeien en vitaal ouder worden in Oost Gelre

'Een gezond en Vitaal Oost Gelre'; dat is de ambitie van dit beleidsplan. We streven naar een samenleving waarin inwoners (kennis van) een gezonde leefstijl hebben, waar inwoners bewegen, sporten en elkaar kunnen ontmoeten. In een gezond en vitaal Oost Gelre is sprake van een gezonde leefomgeving met ruimte voor beweging. De gezonde leefstijl richt zich op verschillende overkoepelende thema's. In dit beleidsplan zijn de volgende thema's opgenomen:

1. Gezonde leefstijl
2. Middelengebruik
3. Mentale gezondheid
4. Meedoen en verenigingen
5. Fysieke en sociale leefomgeving

Binnen deze thema's richten we ons op verschillende doelstellingen en op hoe we die doelstellingen gaan realiseren. Dit met de focus op preventie, gezondheidsbevordering en/of gezondheidsbescherming. Belangrijk daarbij is een gelijke kans op een gezonde leefstijl; gezondheidsverschillen willen we verkleinen!

Het hebben van (kennis over) een gezonde leefstijl is misschien wel actueler dan ooit. De landelijke gezondheidsnota van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) legt dan ook veel prioriteit bij een gezonde leefstijl. De centrale visie van

het landelijke gezondheidsbeleid is 'health in all policies'.

Gezondheidsvraagstukken worden opgepakt vanuit een breed perspectief, waarbij we de verschillende domeinen overstijgen. Gezondheid bevindt zich eigenlijk op alle beleidsterreinen. Vele factoren kunnen (indirect) invloed hebben op onze gezondheid, denk bijvoorbeeld aan onze leefomgeving, waar we wonen en werken of hoe we onze vrije tijd doorbrengen.

Een integrale benadering en samenwerking is van belang om de gezondheid van inwoners te bevorderen en beschermen. In dit beleidsplan hebben we er daarom voor gekozen om de beleidsterreinen Gezondheid en Sport aan elkaar te koppelen. Gezondheid, bewegen en sport versterken elkaar. In dit beleidsplan benutten we de raakvlakken en kansen tussen de beleidsterreinen. Sport en bewegen (als middel) kunnen sterk bijdragen aan de doelen van de landelijke gezondheidsnota en bij het aanpakken van gezondheidsvraagstukken. De gezondheidsnota heeft ook grote raakvlakken met de ambities uit het Preventie- en het Beweeg en Sportakkoord. Sport en bewegen is vanwege de grote gezondheidseffecten een effectieve beleidsstrategie voor preventie op het gebied van gezondheid en een gezonde leefstijl.

Integraal beleidskader

In de gemeente Oost Gelre hebben we er binnen de afdeling Mens & Samenleving

voor gekozen om een integraal beleidsplan te schrijven. Hierin komt het thema gezonde leefstijl uiteraard ook terug. Het thema zien we als de basis voor het gezond opgroeien en vitaal ouder worden in Oost Gelre. Het belang van een (preventieve) aanpak gericht op gezondheid, sport, bewegen en (kennis over) een gezonde leefstijl speelt steeds meer in onze samenleving. Een gezonde leefstijl kan tevens bijdragen aan de aanpak van sociale vraagstukken. Om de kansen op het gebied van gezondheid en sport volledig te benutten, hebben we ervoor gekozen een verdiepingsslag te maken in de vorm van dit plan; het beleidsplan Gezondheid, Bewegen en Sport. De doelstellingen in dit beleidsplan sluiten uiteraard aan bij landelijk beleid en de doelen uit het nationale en regionale Beweeg- en Sportakkoord en het nationale en regionale Preventieakkoord. De thema's en ambities uit deze akkoorden laten veel overlap zien. Dit biedt een mooie kans om de ambities gezamenlijk aan te vliegen. In Oost Gelre gaan we tevens aan de slag met een lokaal Leefstijlakkoord. Hierin verbinden we het lokale Beweeg- en Sportakkoord en het lokale Preventieakkoord tot een gezamenlijk en integraal akkoord. Dit beleidsplan biedt daarvoor een mooie basis. We brengen de preventiestructuur rondom een gezonde leefstijl in kaart en samen met verschillende netwerkpartners uit de gemeente zetten we ons gezamenlijk in voor een gezond en vitaal Oost Gelre.

Positieve gezondheid en internationale ontwikkeldoelen

We werken vanuit het concept positieve gezondheid dat onder andere veerkracht en eigen regie centraal stelt. Dit concept is geformuleerd door Machteld Huber, zij benadrukt de potentie van inwoners om, ieder binnen de eigen mogelijkheden, het beste uit zijn leven te halen. Bewegen, en de preventieve werking daarvan, is een van de factoren die bijdraagt aan een gezonde leefstijl. Op meerdere beleidsterreinen

spelen sport en bewegen een verbindende factor, dit onderstreept ook het bredere belang van sport.

Met dit beleidsplan dragen we ook bij aan het behalen van de Sustainable Development Goals. De SDG's (Sustainable Development Goals of Duurzame Ontwikkelingsdoelen) zijn zeventien doelen om van de wereld een betere plek te maken in 2030. De SDG's zijn afgesproken door de landen die zijn aangesloten bij de Verenigde Naties (VN), waaronder Nederland. Met de uitvoering van dit beleidsplan dragen we bij aan de SDG's en met name aan ontwikkeldoelen 1, 3, 4, 5, 9, 10, 13, 15 en 17. In het uitvoeringsprogramma koppelen we de maatregelen aan de SDG's.

Met dit beleidsplan stellen we de kaders vast voor het sport- en gezondheidsbeleid voor de periode 2023-2026. We maken tevens duidelijk waar de thema's gezondheid en sport elkaar versterken en welke beleidsdoelen op zichzelf staan.

Trends en ontwikkelingen

De beleidsterreinen Gezondheid en Sport zijn sterk in ontwikkeling. Hieronder lichten we een aantal actuele ontwikkelingen toe.

Sport

Het landelijke Sportakkoord is er om sport toegankelijk te maken voor iedereen, in iedere gemeente. Via het lokale Beweeg- en Sportakkoord spreken partijen uit de sport, maatschappelijke organisaties, bedrijven en de gemeente lokaal af hoe zij met elkaar de eigen sport- en beweegambities kunnen bereiken. Dit met als doel de toekomstbestendigheid van de sport te vergroten.

In samenwerking met de acht Achterhoekse gemeenten is het regionaal Beweegen Sportakkoord 2020 – 2030 gesloten. De Stichting Achterhoek in Beweging is verantwoordelijk voor de uitvoering van dit akkoord. Vanuit het nationaal- en regionaal Sportakkoord is er een lokaal Beweeg- en Sportakkoord gesloten. Dit lokale akkoord Oost Gelre kent de volgende ambities:

- jongeren (tot 18 jaar) bereiken via onderwijs en aantrekkelijke arrangementen;
- een gezonde leefstijl (18 jaar en ouder) voor iedereen;
- de krachten bundelen, zodat iedereen mee kan doen;
- beter inzichtelijk maken van het sportaanbod;
- investeren in hardware en software.

Er is een verschuiving zichtbaar naar inspannende sporten die op eigen momenten worden beoefend. Dit duidt op individualisering van de sport en de klassieke sportvereniging komt verder onder druk te staan door minder leden en vrijwilligers. In Oost Gelre zien we toch dat veel inwoners lid zijn van een sportvereniging (86% van de kinderen 0-12 en 75% middelbare scholieren). De sportvereniging van de toekomst houdt rekening met de wensen en behoeften van de moderne sporter en vervult een centrale rol in de wijk. Toekomstbestendige verenigingen, met onder andere een gezond vrijwilligersbestand, zijn daarbij van groot belang. Ondersteuning van professionals bij de dagelijkse gang van zaken binnen de sportvereniging is een ontwikkeling die steeds meer zichtbaar is. Dit kan enerzijds een professional bij de sportvereniging zijn, maar ook (tijdelijke) ondersteuning door bijvoorbeeld sport- en cultuurcoaches of beweegmakelaars uit Oost Gelre. Per vereniging is dit maatwerk. Dit beleidsplan gaat in op de zogenaamde ‘zachte kant’ van sport, ook wel sportstimulering genoemd.

De centrale vraag daarbij is: ‘hoe krijgen we inwoners (nog) meer in beweging’. De ‘harde kant’ van sport (toekomstbestendige sportaccommodaties) volgt in een aparte nota.

Gezondheid

Gezondheid is een belangrijk en actueel onderwerp. Door de coronacrisis is het belang van de (volks)gezondheid misschien nog wel extra onderstreept. We staan tevens voor grote opgaven. We bewegen bijvoorbeeld steeds minder, worden zwaarder en ervaren steeds meer stress. Het hebben van (kennis over) een gezonde leefstijl kan bijdragen aan onze gezondheid.

Het stimuleren van een gezonde leefstijl vraagt om een integrale (preventieve) aanpak. Hierbij wordt niet alleen naar de afzonderlijke leefstijlfactoren gekeken, maar ook naar andere factoren die van invloed kunnen zijn op de gezondheid. Zo stimuleert en faciliteert de gemeente een gezondheidsbevorderende omgeving waar inwoners de ruimte hebben om daar zelf invulling aan te geven. Ook besteden we bijvoorbeeld aandacht aan eventuele achterliggende sociale problemen (denk bijvoorbeeld aan schulden en stress). Als deze problemen worden opgelost ontstaat vaak (meer) ruimte voor het werken aan een gezonde leefstijl. Ook leeft niet iedereen in de omstandigheden om zelf gezonde keuzes te maken. Mensen in een kwetsbare positie hebben een hoger risico op een slechtere gezondheid. De gezondheidsverschillen die hierdoor kunnen ontstaan vragen onze blijvende aandacht.

De vergrijzing speelt ook een belangrijke rol ten aanzien van de (volks)gezondheid. De vergrijzing heeft onder andere invloed op (chronische) ziekten die voorkomen, sociale problematiek en bijvoorbeeld ook op het beroep dat gedaan wordt op mantelzorgers. Het heeft invloed op gezondheid en ook op de zorg, het belang van integraal werken wordt hierbij nogmaals benadrukt. Preventie is daarbij een belangrijke pijler.

De rol van preventie is de afgelopen jaren sterk onder de aandacht gekomen en ook in Oost Gelre zetten we hier actief op in. Gezondheid gaat om meer dan 'niet ziek zijn'. Het gaat bijvoorbeeld ook over veerkracht, meedoen en je vitaal voelen. We willen een beweging maken van 'zorg naar gezondheid'. Landelijk worden hierover ook verschillende afspraken gemaakt, deze worden bijvoorbeeld beschreven in het Integraal Zorgakkoord (IZA) en het Gezond & Actief Leven Akkoord (GALA). In de akkoorden is onder andere afgesproken dat het preventief gezondheidsbeleid wordt versterkt om daarmee de gezondheid van de samenleving te bevorderen en de druk op de zorg waar mogelijk te verlagen.

Bij het aanpakken van gezondheidsvraagstukken en het bevorderen van de gezondheid van onze inwoners blijft het van belang om de (gezondheids)ontwikkelingen te monitoren. Daarbij blijven we oog houden voor passende preventieve inzet en voor (digitale) innovaties. Zo is er bijvoorbeeld ook aandacht voor de mogelijkheden van datagedreven werken. Dit altijd vanuit het gezondheidsbelang voor onze inwoners.

Gemeente

De gemeente is op basis van de Wet publieke gezondheid (Wpg) verantwoordelijk voor het bevorderen, bewaken en beschermen van de gezondheid van de inwoners van Oost Gelre. De GGD Noord- en Oost-Gelderland is voor een groot deel verantwoordelijk voor de uitvoering van de in de Wpg beschreven taken. Dit doet zij binnen een Gemeenschappelijke Regeling voor alle gemeenten in de regio Noord- en Oost-Gelderland.

Het ministerie van VWS stelt elke vier jaar de landelijke nota gezondheidsbeleid op. In de huidige landelijke nota 'Gezondheid breed op de agenda' staan vier thema's centraal:

- gezondheid in de fysieke en sociale leefomgeving;
- gezondheidsachterstanden verkleinen;
- druk op het dagelijks leven bij jeugd en jongvolwassenen;
- vitaal ouder worden.

Deze pijlers geven ook richting aan ons gemeentelijk beleid. Gemeenten zijn ook (mede) verantwoordelijk voor preventie. Gemeenten leggen hun beleid op het gebied van preventieve volksgezondheid vierjaarlijks vast. Er ligt voor gemeenten met name een taak bij preventie gericht op alle inwoners en bij selectieve preventie gericht op risicogroepen. In dit beleidsplan gaan we in op onze preventieve aanpak. Om de integraliteit te bevorderen loopt het beleidsplan Gezondheid, Bewegen en Sport,

waarin ook het gezondheidsbeleid is vastgelegd, gelijk met de beleidsnota Mens & Samenleving.

Uitvoeringsprogramma

Om de ambities uit dit beleidsplan Gezondheid, Bewegen en Sport te bereiken zullen we verschillende projecten en activiteiten uitvoeren. Dit geven we weer in het uitvoeringsprogramma met daarin SMART geformuleerde maatregelen. Voor de uitvoering is een goede samenwerking met verschillende beleidsdomeinen, partijen en netwerkpartners nodig. In het uitvoeringsprogramma wordt aan de hand van maatregelen beschreven wat we gaan doen en met wie we daarbij eventueel samenwerken. Naast dit beleidsplan zijn er ook acties uitgewerkt in de volgende beleidsplannen:

- beleidsplan Mens & Samenleving;
- preventie- en Handhavingsplan alcohol en drugs;
- sportvisie 2015-2025.

Het uitvoeringsprogramma is een dynamisch document. We zullen dit document periodiek evalueren en bijstellen waar nodig. Zo kunnen we bijvoorbeeld ook actuele en urgente ontwikkelingen (blijven) meenemen. Hierbij betrekken we nadrukkelijk onze samenwerkingspartners. Tevens maken we de koppeling met het beleidsplan Mens & Samenleving 2023-2026 inzichtelijk.

Participatie

Bij de totstandkoming van dit beleidsplan en het opstellen van de specifieke doelen zijn verschillende partijen betrokken geweest:

- de Sociale Raad Oost Gelre;
- de beweeg- en gezondheidsmakelaar Oost Gelre;
- lokaal Beweeg- en Sportakkoord 'Heel Oost Gelre Beweegt';
- de Raadswerkgroep Sociaal Domein;
- het Sociaal Team Oost Gelre.

Ook input vanuit verschillende beleidsterreinen heeft bijgedragen aan de uiteindelijke opzet van het plan. Gedurende de looptijd van dit beleidsplan blijven we partijen betrekken bij de uitvoering en prioritering van de doelstellingen en maatregelen. Zo blijven we aansluiten bij de actualiteit en behoeften die spelen in onze samenleving.

Leeswijzer

De focus in dit beleidsplan ligt op gezond opgroeien en vitaal ouder worden in Oost Gelre. Dit werken we uit aan de hand van 5 thema's. Per thema hebben we een ambitie geformuleerd en beschrijven vervolgens hoe we dit willen bereiken (doelstellingen). Per thema beschrijven we een korte stand van zaken en koppelen daar vervolgens concrete maatregelen aan, zodat zichtbaar wordt hoe we onze doelstellingen willen bereiken.

Thema 1: Gezonde leefstijl

‘Gezond opgroeien en vitaal ouder worden’

Het grootste goed van de gemeente zijn onze inwoners. We vinden het belangrijk dat inwoners gezond zijn en een gezonde leefstijl hebben. Het kan bepalend zijn voor hoe je je voelt, zowel lichamelijk als geestelijk. Een gezonde leefstijl zien we als basis voor het gezond opgroeien en vitaal ouder worden in Oost Gelre. Een gezonde leefstijl kan uit veel verschillende leefstijlfactoren bestaan. Bij dit thema gaan we daar verder op in.

Ambitie

Een gezonde leefstijl is de norm

Doelstellingen

Wat willen we bereiken?

- 1. Inwoners hebben (kennis van) een gezonde leefstijl*
- 2. Kinderen en jongeren voldoen aan de beweegnorm*
- 3. Het aantal jongeren met gehoorschade neemt af*
- 4. In Oost Gelre werken vitale medewerkers*
- 5. Het aantal valincidenten neemt af*
- 6. De eenzaamheid onder ouderen neemt af*

Doelstelling 1: inwoners hebben (kennis van) een gezonde leefstijl

‘We maken gezond gewoon’

Iedereen is in principe zelf verantwoordelijk voor zijn of haar gezondheid en leven. We vinden het van belang dat onze inwoners zich gezond en vitaal voelen. Onze gezondheid wordt onder andere beïnvloed door onze leefstijl en door onze leefomgeving. Een gezonde leefstijl kan ervoor zorgen dat je goed in je vel zit, zowel lichamelijk als geestelijk. Het kan daarnaast ook (chronische) ziektes helpen voorkomen.

Van de jongeren in Oost Gelre ervaart 88% zijn of haar gezondheid als (zeer) goed (Gezondheidsmonitor Jeugd GGD NOG, 2019). In Noord- en Oost-Gelderland is dit percentage 87%. Van de volwassenen en ouderen in Oost Gelre beoordeeld 84% zijn of haar eigen gezondheid als (zeer) goed. In Noord- en Oost-Gelderland is dit percentage 80%. Tegelijkertijd heeft meer dan de helft van de volwassenen en ouderen in Oost Gelre overgewicht (Gezondheidsmonitor volwassenen en ouderen GGD NOG, 2020). Er is sprake van overgewicht bij volwassenen (tussen de 19 en 70 jaar) wanneer zij een BMI tussen de 25 en 29,9 hebben.

We zetten preventief in op de gezondheid van al onze inwoners. Als er sprake is van een gezonde leefstijl zetten we in op het behoud hiervan. Voor inwoners met overgewicht wordt bijvoorbeeld de Gecombineerde Leefstijl Interventie aangeboden. Daarnaast zetten we in op het voorkomen van overgewicht doormiddel van onder andere een preventieve aanpak en de inzet van de beweeg- en gezondheidsmakelaar. Zij verwijzen inwoners bijvoorbeeld naar passend voorliggend aanbod en zetten in op bewustwording rondom een gezonde leefstijl. Daarnaast stimuleren we inwoners om (meer) in beweging te komen door onder andere aan te sluiten bij landelijke initiatieven zoals ‘het Ommetje’.

Gezonde voeding, voldoende bewegen, goed slapen en een gezonde sociale en fysieke leefomgeving zijn voorbeelden van belangrijke onderdelen van een gezonde leefstijl. Door hierop in te zetten, dragen we bij aan het gezond opgroeien en vitaal ouder worden in Oost Gelre.

Doelstelling 1: inwoners hebben (kennis van) een gezonde leefstijl

Maatregelen

1. In Oost Gelre gaan we aan de slag met een aanpak voor gezonde jeugd

Hierdoor zorgen we ervoor dat (meer) kinderen en jongeren gezond eten, genoeg bewegen en goed slapen.

2. De gecombineerde leefstijlinterventie (GLI) wordt aangeboden voor volwassen en ouderen

Hierdoor kunnen inwoners met overgewicht gebruik (blijven) maken van leefstijlinterventies die zich richten op gezonde voeding, meer bewegen en gedragsverandering.

3. Met behulp van de gezondheids- en beweegmakelaar stimuleren we een gezonde leefstijl voor inwoners

Hierdoor kunnen inwoners werken aan (kennis van) een gezonde leefstijl.

Lichamelijke gezondheid

84% beoordeelt eigen
gezondheid als (zeer) goed
NOG: 80%

54% heeft overgewicht

6% heeft diabetes

LICHAMELLIJKE GEZONDHEID

Afbeelding 1: lichamelijke gezondheid volwassenen en ouderen Oost Gelre
(Gezondheidsmonitor GGD NOG, 2020)

Doelstelling 2: kinderen en jongeren voldoen aan de beweegnorm

‘Jong geleerd is ouder gedaan’

Het stimuleren van een gezonde leefstijl staat bij Oost Gelre hoog in het vaandel. De beweegnorm is daar een onderdeel van. Voor jeugd en jongeren is deze beweegnorm één uur per dag matig of zwaar intensief bewegen, drie keer per week bot- spierversterkende activiteiten en het voorkomen van veel zitten (zie afbeelding 2). In Oost Gelre beweegt 70% van de kinderen vijf of meer dagen per week minstens 1 uur per dag. In Noord- en Oost-Gelderland is dit 66% van de kinderen.

Kinderen en jongeren worden dagelijks in staat gesteld om te sporten en te bewegen. Op school, tijdens de gymles, in de pauze, bij de naschoolse opvang, bij sportverenigingen en in de vrije tijd. Bij het organiseren van deze activiteiten sluiten we zoveel mogelijk aan bij het dagritme van kinderen en jongeren.

Afbeelding 2: bewegen en sport onder kinderen t/m 12 jaar Oost Gelre (Kindmonitor GGD NOG, 2021)

Doelstelling 2: kinderen en jongeren voldoen aan de beweegnorm

Maatregelen

1. In afstemming met scholen realiseren we dat er gymlessen worden verzorgd door vakleerkrachten lichamelijke opvoeding.

Hierdoor komen leerlingen van jongs af aan met verschillende beweeg- vormen in aanraking. Het doel hiervan is het plezier in sport & bewegen ontdekken en een basis leggen voor een leven lang bewegen.

2. We organiseren naschools beweegaanbod in samenwerking met scholen en sportverenigingen.

Hierdoor kunnen kinderen kennismaken met het sportaanbod en sluiten we aan bij het dagritme van kinderen en jongeren.

3. Het vrijetijdsaanbod (waaronder sport en bewegen) is inzichtelijk voor inwoners.

Hierdoor kunnen inwoners online een passend aanbod vinden. Bij vragen zijn er aanspreekpunten (sport- en cultuurcoaches en/of beweegmakelaar) beschikbaar.

4. Kinderen en jongeren uit Oost Gelre ontvangen de sportpas Oost Gelre.

Hierdoor kunnen kinderen en jongeren het sportaanbod in Oost Gelre gratis uitproberen. In overleg met sportaanbieders worden hierover afspraken gemaakt.

Bewegen is goed, meer bewegen is beter

Jeugd

1 uur per dag matig of zwaar intensief bewegen

3x per week bot- en spierversterkende activiteiten

Voorkom veel zitten

Volwassenen en ouderen

Minimaal 150 minuten per week matig of zwaar intensief bewegen, verspreid over meerdere dagen

3x per week bot- en spierversterkende activiteiten. Voor ouderen in combinatie met balansoefeningen

Voorkom veel zitten

Afbeelding 3: bewegnorm jeugd, volwassenen en ouderen (Kenniscentrum Sport & Bewegen)

Doelstelling 3: het aantal jongeren met gehoorschade neemt af

‘Gehoorschade is onomkeerbaar’

Harde muziek tijdens bijvoorbeeld festivals, in uitgaansgelegenheden of via oortjes kan blijvende gehoorschade veroorzaken. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om minder goed horen, doofheid of blijvende oorsuizen. Blootstelling op jonge leeftijd kan onomkeerbare gehoorschade veroorzaken, die mogelijk pas op latere leeftijd aan het licht komt.

Het merendeel van de jongeren (80%) komt wel eens op een plek met harde muziek. Toch gebruikt maar 4% van de jongeren altijd oordoppen om het gehoor te beschermen (Gezondheidsmonitor Jeugd GGD NOG, 2019). In Oost Gelre heeft 30% van de jongeren last van het gehoor na het luisteren van muziek. 81% gebruikt niet altijd oordoppen op een plek met harde muziek.

47%

heeft last van het gehoor na het luisteren van muziek
38% (2015)

81%

gebruikt niet altijd oordoppen op een plek met harde muziek

Afbeelding 4: cijfers gehoorschade jongeren Oost Gelre (Gezondheidsmonitor Jeugd GGD NOG, 2019).

Doelstelling 3: het aantal jongeren met gehoorschade neemt af

Maatregel

- 1. We zetten preventief in op het terugdringen van gehoorschade door voorlichting te geven aan jongeren en hun omgeving.**

Hierdoor vergroten we de bewustwording rondom gehoorschade en bieden we handvaten om gehoorschade te voorkomen. Dit doen we bijvoorbeeld tijdens evenementen of op scholen. Tevens brengen we het belang van gehoorschadepreventie breed onder de aandacht binnen de samenleving en bij bijvoorbeeld organiserende partijen binnen onze gemeente.

Doelstelling 4: in Oost Gelre werken vitale medewerkers

'Oost Gelre als fitste werkvloer van de Achterhoek'

Fitte en gezonde medewerkers hebben meer werkplezier, zijn blijer, productiever en voelen zich meer betrokken. Met doelstelling 4 sluiten we aan bij het lokaal en regionaal beweeg & sportakkoord. In de Achterhoek werken we met het programma 'Fit Veur Altied' met als doel fitte en gezonde Achterhoekse medewerkers, nu en veur altied. We richten ons met dit programma op de bedrijven en organisaties uit gemeente Oost Gelre.

Doelstelling 4: in Oost Gelre werken vitale medewerkers

Maatregelen

1. Door middel van het programma Fit Veur Altied leiden we Beweeg- en Sport Aanjagers (BSA'er) op.

Hierdoor zijn er BSA'er werkzaam bij bedrijven in Oost Gelre die met het thema vitaliteit aan de slag gaan binnen de eigen werkorganisatie.

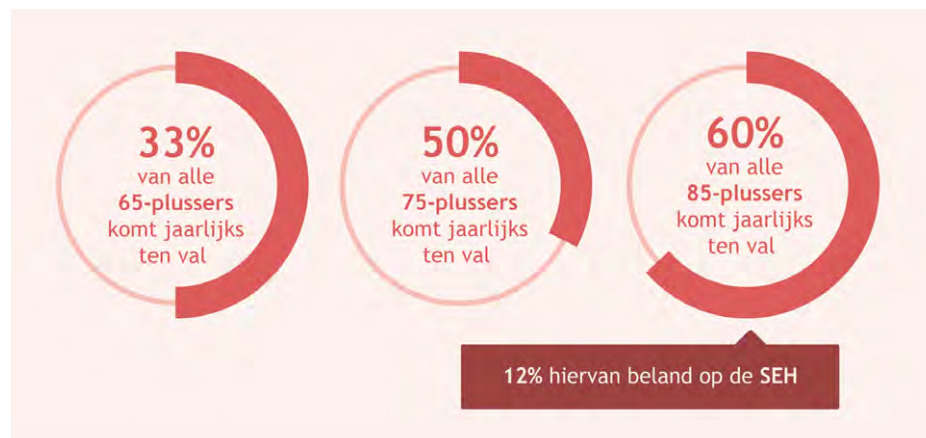
2. We vormen een netwerk van BSA'ers in Oost Gelre.

Hierdoor is er kennisuitwisseling tussen verschillende bedrijven op het gebied van vitaliteit.

Doelstelling 5: het aantal valincidenten neemt af

‘Valongevallen zijn bij 65-plussers de grootste oorzaak van spoedeisende hulp (SEH) bezoeken’

Uit de regionale gezondheidsmonitor blijkt dat ruim 20% van de ouderen in de drie maanden voorafgaand aan het onderzoek is gevallen. Van hen hield 28% lichamelijk letsel over aan de laatste val. De meeste ongevallen vinden in en om het huis plaats. Valincidenten hebben vaak grote gevolgen voor de vitaliteit, kwaliteit van leven, het thuis wonen en de mate van eenzaamheid. Tevens stijgt het aantal valongevallen dat leidt tot spoedeisende hulp. Landelijke cijfers laten zien dat de vergrijzing toeneemt. Ook in Oost Gelre is dit het geval. Om ervoor te zorgen dat zoveel mogelijk 65-plussers zo lang mogelijk vitaal kunnen blijven wonen en leven, zetten we onder andere in op valpreventie.

Afbeelding 6: landelijke cijfers valincidenten (veiligheid.nl, 2020)

Doelstelling 5: het aantal valincidenten neemt af

Maatregelen

1. We organiseren valpreventie cursussen met lokale aanbieders.

Hierdoor kunnen inwoners leren hoe ze het risico van vallen kunnen voorkomen, verkleinen en/of de schade bij een val kunnen beperken.

2. We informeren professionals en netwerkpartners over valpreventie en het signaleren van valgevaar.

Hierdoor kunnen we ouderen met een verhoogd valrisico eerder opsporen en informeren over de valpreventiemogelijkheden.

3. We nemen deel aan de pilot reablement.

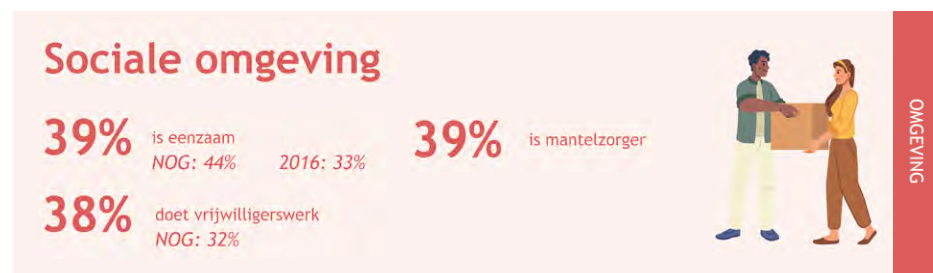
Hierdoor kunnen dagelijkse activiteiten weer zelf uitgevoerd worden en is ondersteuning door anderen niet of nauwelijks nodig. Reablement (herstelgerichte zorg) richt zich op het herstel van de fysieke kracht van inwoners.

Doelstelling 6: de eenzaamheid onder ouderen neemt af

‘Meer ouderen voelen zich sociaal en emotioneel eenzaam’

Iemand is eenzaam als hij onvoldoende (kwaliteit van) sociale relaties ervaart. Het is een persoonlijke ervaring. Er zijn twee soorten eenzaamheid: emotionele en sociale eenzaamheid. Het missen van een intieme relatie, een emotioneel hechte band met iemand is emotionele eenzaamheid. Sociale eenzaamheid heeft te maken met het missen van betekenisvolle relaties met een bredere groep aan mensen. Eenzaamheid hangt samen met een minder goede gezondheid, maar bijvoorbeeld lichamelijke beperkingen kunnen ook van invloed zijn op eenzaamheid. Eenzaamheid kan ook invloed hebben op onder andere mentaal welbevinden en het gezond ouder worden.

Van de volwassenen en ouderen in Oost Gelre voelt 25% zich sociaal eenzaam en 23% voelt zich emotioneel eenzaam (Gezondheidsmonitor volwassenen en ouderen GGD NOG, 2020). De eenzaamheid is ten opzichte van een aantal jaren geleden toegenomen. Goede sociale contacten en passende (beweeg)activiteiten kunnen de eenzaamheid helpen verminderen. Het Sociaal Team speelt, samen met onze netwerkpartners, een belangrijke rol bij bijvoorbeeld de signalering en doorverwijzing van ouderen die zich eenzaam voelen. Tevens creëren en stimuleren we beweegaanbod voor ouderen.

Afbeelding 7: sociale omgeving volwassenen en ouder Oost Gelre (Gezondheidsmonitor GGD NOG, 2020).

Doelstelling 6: de eenzaamheid onder ouderen neemt af

Maatregelen

1. De beweeg- en gezondheidsmakelaar verwijzen naar voorliggende voorzieningen.

Hierdoor hebben inwoners inzicht in de voorliggende voorzieningen zoals het (sport) verenigingsleven en kan met hen worden meegedacht over een activiteit die bij hen past.

2. Sportaanbieders in Oost Gelre hebben aanbod voor ouderen in Oost Gelre.

Hierdoor kunnen ouderen blijven bewegen en sociaal actief blijven op de manier die bij hen past

3. Het Sociaal Team hanteert de methodiek Welzijn op Recept.

Hierdoor is er nauw contact met onder andere de huisartspraktijken en andere netwerkpartners om inwoners (in een vroegtijdig stadium) naar passend welzijnsaanbod te bewegen. Tegelijkertijd versterken we op deze manier de samenwerkingsstructuur.

Thema 2: Middelengebruik

***‘Het terugdringen van middelengebruik;
een verantwoordelijkheid van iedereen’***

We zetten al geruime tijd in op het terugdringen van het middelengebruik (alcohol en drugs) in Oost Gelre. De cijfers rondom het middelengebruik en signalen uit de samenleving vragen om blijvende inzet. We zetten ons hierbij nadrukkelijk in op jongeren en hun omgeving en op (overmatig) alcoholgebruik onder ouderen. De preventieve aanpak die we hebben ingezet, zetten we onverminderd voort. We richten ons hierbij onder andere op bewustwording en het bespreekbaar maken van middelengebruik. We wijzen inwoners daarbij ook op hun eigen verantwoordelijkheid. Ook zetten we in op een rookvrije generatie in Oost Gelre. Ieder kind dat geboren wordt, zou rookvrij moeten kunnen opgroeien. Bij thema gaan we daar verder op in.

Ambitie

*Verantwoord omgaan met middelengebruik
is vanzelfsprekend*

Doelstellingen

Wat willen we bereiken?

- 1. Alcohol- en drugsgebruik onder jongeren daalt*
- 2. Alcoholgebruik onder volwassenen en ouderen daalt*
- 3. Een rookvrije generatie in Oost Gelre*

Doelstelling 1: alcohol- en drugsgebruik onder jongeren daalt

‘Het gebruik van alcohol en drugs kan de ontwikkeling verstoren’

Het brein van jongeren is in ontwikkeling en daardoor extra kwetsbaar. Het gebruik van alcohol en drugs kan de ontwikkeling verstoren en dit kan nadelige consequenties hebben voor de rest van het leven. In de vier weken voor het onderzoek van de gezondheidsmonitor 2021 heeft 46% van de jongeren alcohol gedronken (in 2019 was dit 38%). Uit dit onderzoek blijkt ook dat 39% van de jongeren wel eens vijf of meer drankjes tijdens één gelegenheid drinkt, dit noemen we bingedrinken (in 2019 was dit 32%). Het gebruik van alcohol en drugs en de gevolgen daarvan willen we bespreekbaar maken met jongeren en hun ouders/verzorgers. Hierin werken we nauw samen met onze netwerkpartners. Ook wijzen we de inwoners op hun (eigen) verantwoordelijkheid. Om het middelengebruik terug te dringen is het van belang dat er ook sprake is van bewustwording en verantwoordelijkheid bij bijvoorbeeld ouders/verzorgers, organisaties en (kind)omgevingen. Het is de verantwoordelijkheid van de gehele samenleving en niet enkel van de gemeente. Gezamenlijk zetten we ons in voor het terugdringen van middelengebruik onder jongeren.

Afbeelding 8: cijfers middelengebruik jongeren Oost Gelre (Gezondheidsmonitor Jeugd GGD NOG, 2021).

Doelstelling 1: alcohol- en drugsgebruik onder jongeren daalt

Maatregelen

- 1. We organiseren themabijeenkomsten in de verschillende woonkernen. Tijdens de bijeenkomsten maken we middelengebruik bespreekbaar met jongeren en hun ouders/verzorgers.**

Hierdoor vergroten we de bewustwording rondom middelengebruik.

- 2. Middels het Preventie Platform Jeugd (PPJ) zetten we blijvend in op de (preventieve) aanpak van middelengebruik. Deze aanpak richt zich op jongeren, ouders/verzorgers en op professionals.**

Hierdoor sluiten we aan bij actuele vragen, zorgen we voor bewustwording rondom middelengebruik en streven we naar een afname daarvan. Hierbij bieden we de betrokkenen handvaten.

- 3. We organiseren de cursus Instructie Verantwoord Alcohol (IVA) schenken voor barvrijwilligers van (sport)verenigingen.**

Hierdoor zijn vrijwilligers getraind in het verantwoord schenken van alcohol.

Doelstelling 2: alcoholgebruik onder volwassenen en ouderen daalt

‘Alcoholgebruik heeft invloed op bijna alle organen en hangt samen met ongeveer zestig verschillende aandoeningen’

In Oost Gelre drinkt 87% van de volwassenen en ouderen alcohol. Hiervan is 15% zware drinker. Mannen zijn zware drinkers als ze een dag per week tenminste zes glazen alcohol drinken. Bij vrouwen gaat het minstens vier glazen alcohol per dag. Er is ten opzichte van 2016 een afname te zien van het aantal zware drinkers, echter is het percentage nog steeds hoog in vergelijking met de Achterhoek (10%) en de regio Noord- en Oost-Gelderland (9%). Het aantal ouderen dat voldoet aan de norm voor alcoholgebruik (maximaal 1 glas per dag voor mannen en vrouwen) is 31%. Ook hier is ten opzichte van 2016 een positieve stijging te zien. In vergelijking met de achterhoek (39%) en de regio Noord-en Oost Gelderland (43%) is het aantal inwoners in Oost Gelre dat voldoet aan de alcoholnorm echter nog steeds relatief laag.

Doelstelling 2: alcoholgebruik onder volwassenen en ouderen daalt

Maatregelen

1. We geven voorlichting over verantwoord alcoholgebruik aan ouderen in Oost Gelre.

Hierdoor maken we alcoholgebruik onder ouderen bespreekbaar en vergroten we de bewustwording rondom alcoholgebruik. Hierbij betrekken we de ouderenorganisaties uit de gemeente.

2. We organiseren (informatie)sessies over het signaleren van overmatig alcoholgebruik.

Hierdoor zorgen we voor deskundigheidsbevordering. We richten ons hierbij onder andere op het Sociaal Team en (vrijwillige) ouderen adviseurs, zodat zij alcoholgebruik (nog) beter kunnen signaleren en bespreekbaar kunnen maken.

Afbeelding 9: percentage gebruik genotmiddelen volwassenen en ouderen Oost Gelre (Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen GGD NOG, 2020)

Doelstelling 3: een rookvrije generatie in Oost Gelre

‘De wereld wordt rookvrij. Wen er maar aan’

Van de jeugd in Oost Gelre rookt 5% wekelijks. 16% van de jongvolwassenen rookt (tenminste) wekelijks en 15% van de volwassenen en ouderen rookt (wel eens). Landelijk zien we dat 30,9% van de rokers in 2021 een serieuze stoppoging heeft ondernomen (stopte langer dan 24 uur). De meeste rokers hebben meerdere pogingen nodig om definitief te stoppen. Dat komt omdat roken zeer verslavend is (Trimbos instituut, 2021).

Ieder kind dat geboren wordt, zou rookvrij moeten kunnen opgroeien. Kinderen die regelmatig meeroken of anderen zien roken, hebben een grotere kans om later zelf ook te gaan roken. Zien roken, doet roken. In een rookvrije omgeving komen kinderen niet in de verleiding om te gaan roken en wordt meeroken voorkomen. Zo beschermen we kinderen en zorgen we ervoor dat zij rookvrij opgroeien.

Doelstelling 3: een rookvrije generatie in Oost Gelre

Maatregelen

1. Alle sportaccommodaties en openbare speelplekken zijn rookvrij.

Hierdoor dragen we bij aan rookvrije generatie in Oost Gelre.

2. In samenwerking met onder andere de GGD Noord- en Oost -Gelderland (GGD NOG) werken we aan een Rookvrije Achterhoek.

Hierdoor vergroten we de bewustwording rondom het rookgedrag en bieden we informatie en handvaten over de mogelijkheden voor het stoppen met roken. We sluiten onder andere aan bij landelijke acties (zoals bijvoorbeeld Stoptober) en preventieve inzet op scholen.

Thema 3: Mentale gezondheid

‘Geen gezondheid zonder mentale gezondheid’

Mentale gezondheid is onlosmakelijk verbonden met de algehele gezondheid. Mensen die zich mentaal gezond voelen, voelen zich bijvoorbeeld beter, vaker verbonden met anderen, zijn productiever en van betekenis voor hun directe omgeving. De druk op het dagelijks leven van jongeren, de stress die zij ervaren en de manier waarop jongeren hiermee om kunnen gaan is een gezondheidsvraagstuk dat (landelijk) actueel is. Bij dit thema lichten we onze preventieve inzet op de mentale gezondheid van jongeren en jongvolwassenen toe.

Ambitie

Jeugd en jongvolwassenen ervaren minder (prestatie)druk

Doelstellingen

Wat willen we bereiken?

- 1. In Oost Gelre groeien weerbare en veerkrachtige jeugd & jongvolwassenen op*
- 2. De ervaren druk onder jongeren willen we bespreekbaar maken*
- 3. De fysieke leefomgeving draagt bij aan de mentale gezondheid van jeugd & jongvolwassenen*

Doelstelling 1: in Oost Gelre groeien weerbare en veerkrachtige jeugd en jongvolwassenen op *‘Weerbaarheid is een belangrijke basis voor een goede psychische gezondheid’*

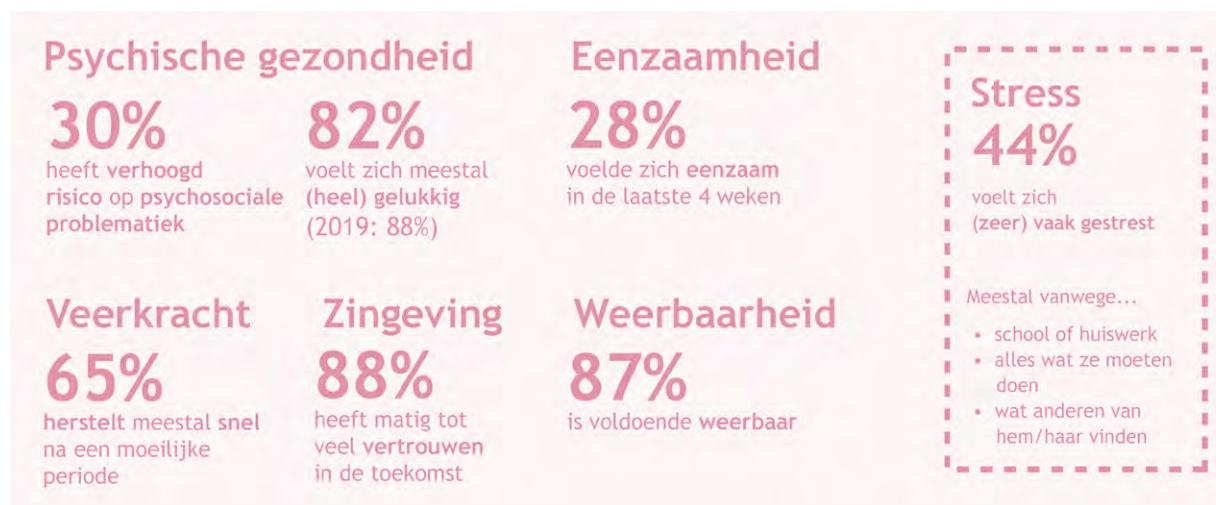
Weerbare jongeren hebben zelfvertrouwen en kunnen voor zichzelf opkomen. Daarbij hebben ze respect voor anderen. Ook kunnen weerbare jongeren beter gezonde keuzes maken ten aanzien van hun eigen leefstijl. Weerbaarheid is hierdoor een kansrijk aanknopingspunt om verschillende risicogedragingen tegelijk aan te pakken. Door met jongeren in gesprek te gaan over psychische gezondheid, weerbaarheid en veerkracht kan duidelijk worden waar hun kracht zit en wat hen kan helpen om sterker uit een stressvolle of moeilijke periode te komen. Daarbij is ook aandacht voor eenzaamheid onder jongeren. Het is hierbij belangrijk om de veerkracht te stimuleren op een manier die aansluit bij de belevingswereld van de jongeren (Gezondheidsmonitor Jeugd GGD NOG, 2021).

Doelstelling 1: in Oost Gelre groeien weerbare en veerkrachtige jeugd en jongvolwassenen op

Maatregel

1. Middels het PPJ zetten we (preventief) in op weerbare en veerkrachtige jeugd en jongvolwassenen.

Hierdoor kunnen jongeren goede keuzes maken ten aanzien van hun leefstijl en beter herstellen na een moeilijke periode.

Afbeelding 10: cijfers ervaren stress jeugd Oost Gelre (Gezondheidsmonitor Jeugd GGD NOG, 2021)

Doelstelling 2: de ervaren druk onder jongeren willen we bespreekbaar maken

'De druk op ons dagelijks leven neemt toe'

De druk op het dagelijks leven bij jeugd en jongvolwassenen is een gezondheidsvraagstuk dat het ministerie van VWS met voorrang wil oppakken. 44% van de jongeren in Oost Gelre voelt zich (zeer) vaak gestrest. Ook geeft 46% van de jongvolwassenen aan zich (zeer) vaak gestrest te voelen. De belangrijkste bronnen van stress zijn school of huiswerk, 'alles wat ik moet doen', 'wat anderen van mij vinden' en de situatie thuis.

De toegenomen druk op het dagelijks leven kan van grote invloed zijn op het welzijn van jongeren. Ook voor de gevolgen die dit kan hebben voor de omgeving van jongeren en/of de eventuele toename van hulpverleningsvragen hebben we (blijvende) aandacht.

Doelstelling 2: de ervaren druk onder jongeren willen we bespreekbaar maken

Maatregel

1. In samenwerking met netwerkpartners verkennen we de mogelijkheden om de druk op jongeren te herkennen/verlagen

Hierdoor kunnen we ervaren druk/stress beter signaleren en bespreekbaar maken en zetten we preventief in op mentale gezondheid. Hierin betrekken we ook de omgeving van de jongeren.

Afbeelding 11: cijfers ervaren stress jongvolwassenen Oost Gelre (Gezondheidsmonitor Jongvolwassenen GGD NOG, 2019).

Doelstelling 3: de fysieke leefomgeving draagt bij aan de mentale gezondheid van jeugd en jongvolwassenen

‘Er is een aantoonbare relatie tussen mentale gezondheid en de directe leefomgeving’

De (fysieke) leefomgeving kan een positieve invloed hebben op de gezondheid en het welbevinden van inwoners. De inrichting van de leefomgeving kan inwoners bijvoorbeeld verleiden om te bewegen en spelen, gezonde keuzes te maken, te ontspannen en elkaar te ontmoeten. De leefomgeving kan zo een instrument vormen voor bijvoorbeeld de vermindering van eenzaamheid en overgewicht en kan een positieve invloed hebben op de mentale gezondheid.

Afbeelding 12: cijfers leefomgeving Oost Gelre (Onderzoek Leefomgeving GGD NOG, 2022).

Doelstelling 3: de fysieke leefomgeving draagt bij aan de mentale gezondheid van jeugd en jongvolwassenen

Maatregelen

1. We starten een onderzoek naar de bewegbehoeften van jongeren in de fysieke leefomgeving.

Hierdoor komen we erachter welke behoeften jongeren hebben in relatie tot de openbare ruimte.

2. We realiseren voorzieningen die bijdragen aan de mentale gezondheid van jeugd en jongvolwassenen.

Hierdoor besteden we (preventief) aandacht aan het positief beïnvloeden van de mentale gezondheid van jeugd en jongvolwassenen. Voor de uitvoering maken we de koppeling met de visie op Bewegen, Ontmoeten en Spelen (BOS-visie).

Thema 4: Meedoen en (sport)verenigingen

We vinden het belangrijk dat inwoners gezond zijn, gelijke kansen hebben op een gezonde leefstijl en zo lang mogelijk mee kunnen doen. De eerste 1000 dagen van een kind zijn daarin cruciaal en hier zetten we op in. Voor inwoners met een smalle beurs zijn er meedoen regelingen voor kinderen via Fijnder en het Jeugd- en Volwassenen Fonds Sport & Cultuur. Hierdoor kan elke inwoner meedoen.

De (sport)vereniging van de toekomst houdt rekening met de wensen en behoeften van de sporter en vervult een centrale rol in de wijk. Daarbij is het van groot belang dat toekomstbestendige (sport)verenigingen toegankelijk zijn en beschikken over een gezond vrijwilligersbestand. In dit thema gaan we daar verder op in.

Ambitie

Inwoners hebben gelijke kansen op een gezonde leefstijl

Doelstellingen

Wat willen we bereiken?

- 1. We verkleinen gezondheidsachterstanden en nemen financiële drempels weg*
- 2. De jongste inwoners hebben een kansrijke start in Oost Gelre*
- 3. Sportverenigingen in Oost Gelre zijn toekomstbestendig en gezond*

Doelstelling 1: we verkleinen gezondheidsachterstanden en nemen financiële drempels weg

‘Wie rijker en hoger opgeleid is, leeft gemiddeld langer en in betere gezondheid’

Het verschil in levensverwachting tussen mensen met een hoge en lage sociaal-economische status (SES) is ongeveer zes jaar. Het verschil tussen deze twee groepen in het aantal jaren goed ervaren gezondheid bedraagt bijna 15 jaar. Het vermogen van mensen om ‘gezonde’ keuzes te maken en zich hieraan te houden, wordt vaak overschat. Gezondheidsproblemen zijn vaak onderdeel van achterliggende problematiek zoals schulden, armoede, laaggeletterdheid en werkloosheid (Landelijk Gezondheidsbeleid, 2020). Het is dan ook van belang aandacht te hebben voor deze achterliggende problematiek. Dit gezondheidsvraagstuk pakken we integraal aan. Door het Sociaal Team Oost Gelre wordt bijvoorbeeld al met een brede gezinsgerichte intake gewerkt. De komende jaren wordt de ‘verklarende analyse’ (gericht op het inzichtelijk maken van gezinspatronen) als instrument steeds meer gepositioneerd. Het in kaart brengen van onder andere de gezondheidstoestand, achterliggende problematiek en behoeften is hier een onderdeel van. We (blijven) streven naar het zoveel mogelijk verkleinen van gezondheidsverschillen binnen onze gemeente.

Doelstelling 1: we verkleinen gezondheidsachterstanden en nemen financiële drempels weg

Maatregelen

- 1. We maken het sport- en cultuuraanbod financieel toegankelijker door het Jeugdfonds en Volwassenenfonds Sport en Cultuur**

Hierdoor zijn er, naast de regelingen van Fijnder (sociale dienst), mogelijkheden om inwoners financieel te ondersteunen bij vrijetijdsactiviteiten.

- 2. We zetten een gezondheidsmakelaar in die gezondheidsbevordering onder inwoners stimuleert en informeert over een gezonde leefstijl**

Hierdoor stimuleren we (kennis over) een gezonde leefstijl onder alle inwoners van Oost Gelre. Ook heeft de gezondheidsmakelaar oog voor de behoeften die spelen onder de inwoners.

Doelstelling 2: de jongste inwoners hebben een kansrijke start in Oost Gelre

‘Ieder kind een kansrijke start’

Ieder kind verdient de best mogelijke start en een optimale kans op een goede en gezonde toekomst. De eerste 1000 dagen van een kind zijn cruciaal voor een goede start. De ondersteuning van kwetsbare gezinnen is daarom van belang. De gezondheid van een kind voor, tijdens en na de geboorte blijkt een belangrijke voorspeller van mogelijke problemen – zowel fysiek als mentaal- op latere leeftijd.

In Nederland heeft ongeveer 16% van de kinderen een ‘valse start’ bij de geboorte. Daardoor krijgen zij later vaker fysieke en psychische problemen, suikerziekte, hart- en vaatziekten en overgewicht. Ook komen ze vaker in aanraking met jeugdhulp.

Doelstelling 2: de jongste inwoners hebben een kansrijke start in Oost Gelre

Maatregelen

- 1. Er wordt gewerkt met het programma ‘Kansrijke Start’.**
Daarbij ligt de focus op een gezonde start gedurende de eerste duizend dagen van een kind.

Hierdoor hebben zij een optimale kans op een goede toekomst. Er wordt zorg en ondersteuning geboden aan kwetsbare gezinnen, zodat hun kinderen zo gezond mogelijk hun leven kunnen starten.

- 2. We voeren het project ‘Nu Niet Zwanger’ uit als onderdeel van het programma ‘Kansrijke Start’**

Hierdoor maken we dit onderwerp bespreekbaar onder inwoners en kunnen we ondersteuning bieden waar dat nodig is.

Doelstelling 3: sportverenigingen in Oost Gelre zijn toekomstbestendig en gezond

‘Weet wat jouw vereniging te bieden heeft en wat de drijfveren zijn van vrijwilligers’

Veel inwoners in Oost Gelre zijn lid van een sportvereniging, meer dan gemiddeld in vergelijking met landelijke en provinciale cijfers. In Nederland is het ledenpercentage 24,3%. In de provincie Gelderland betreft dit 25,6% en in de gemeente Oost Gelre is dit 34,7% (zie figuur 1). De afgelopen jaren zien de sportverenigingen hier nog geen hele grote wijzigingen in, ondanks de corona periode. De sportvereniging van de toekomst houdt rekening met de wensen en behoeften van de moderne sporter en vervult een centrale rol in de wijk of woonkern. Vitaliteit van de verenigingen, waaronder een gezond vrijwilligersbestand, is daarbij van groot belang. Samenwerking tussen sportverenigingen en van elkaar leren is hierbij van belang. We willen dit stimuleren door middel van bijeenkomsten. Sportverenigingen kunnen ervaringen en kennis met elkaar delen, waardoor innovatieve ideeën kunnen ontstaan.

Doelstelling 3: sportverenigingen in Oost Gelre zijn toekomstbestendig en gezond

Maatregelen

1. Twee jaarlijks voeren we een sportaanbieders monitor uit.

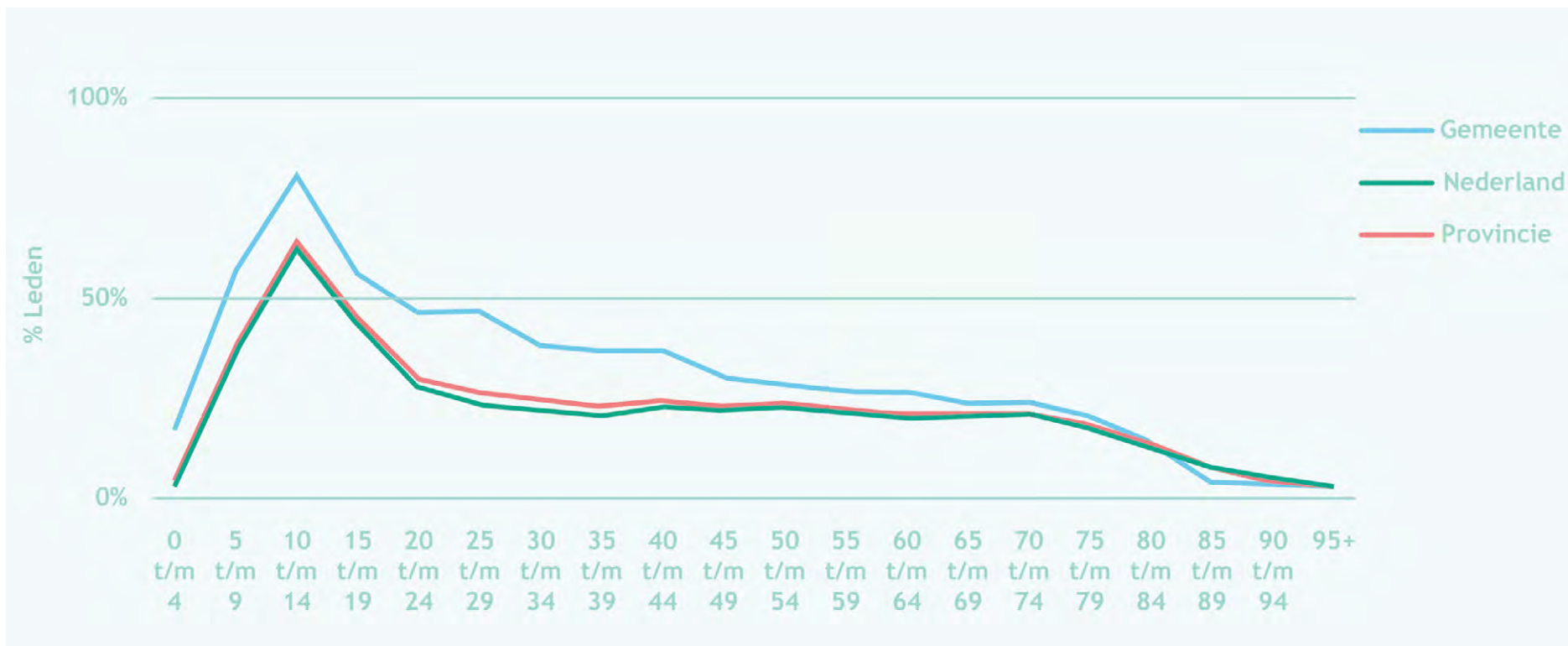
Hierdoor is er actuele informatie beschikbaar en kan er waar nodig ondersteuning worden gegeven. Deze ondersteuning kan onder andere van het lokaal Beweeg- en Sportakkoord gegeven worden.

2. Het sport- en beweegaanbod stemmen we in samenwerking met sport- aanbieders af op het schoolritme van jeugdigen.

Hierdoor vinden de sportactiviteiten overdag plaats en is er (meer) tijd voor het gezin in de avond.

3. Doormiddel van sporttakbijeenkomsten brengen we het thema inclusiviteit en diversiteit onder de aandacht bij sport verenigingen.

Hierdoor creëren we in samenwerking met de sportverenigingen een veilig sociaal klimaat.

Afbeelding 13: vergelijking ledenpercentage sportverenigingen Oost Gelre, provincie en Nederland (KISS Rapportage NOC*NSF, 2020)

Thema 5: Fysieke en sociale leefomgeving

De leefomgeving kan positieve effecten hebben op de gezondheid van inwoners. De Omgevingswet maakt het mogelijk om het beleid rondom de leefomgeving van inwoners steviger te verankeren, rekening houdend met de samenstelling van de wijk en de behoeften van de inwoners. We werken mee aan het beweegvriendelijker en gezonder maken van de openbare ruimte. Dit past ook bij ontwikkelingen met betrekking tot het individualiseren in de sport. In Oost Gelre is in 2021 de visie op Bewegen, Ontmoeten en Spelen (BOS) in de openbare ruimte vastgesteld. Sportaccommodaties kunnen hier eveneens een rol in vervullen. In dit hoofdstuk gaan we verder in op de leefomgeving in relatie tot gezondheid en sport.

Ambitie

De fysieke en sociale leefomgeving bevordert de gezonde leefstijl

Doelstellingen

Wat willen we bereiken?

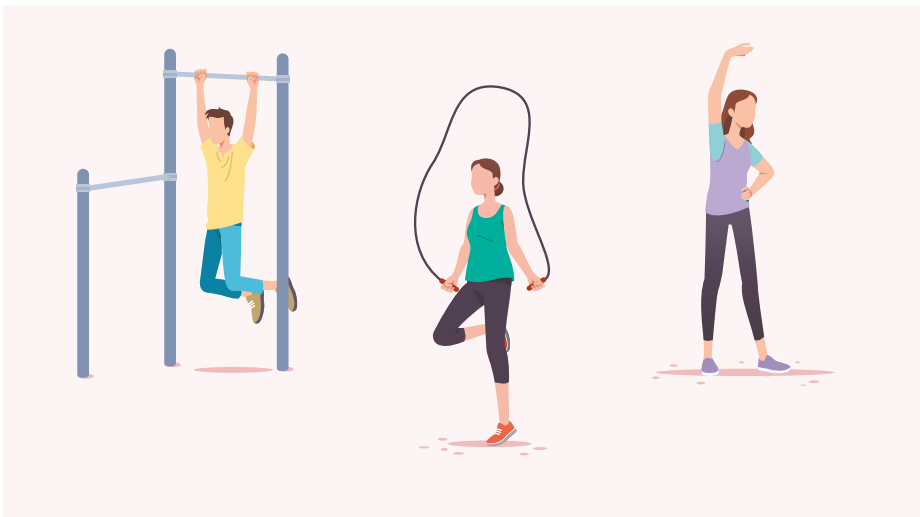
- 1. Inwoners kunnen bewegen, ontmoeten en spelen in de openbare ruimte.*
- 2. Er zijn multifunctionele sportaccommodaties verspreid over de woonkernen.*
- 3. Gezondheid is een belangenafweging in het ruimtelijk beleid.*

Doelstelling 1: inwoners kunnen bewegen, ontmoeten en spelen in de openbare ruimte

‘Een groene en beweegvriendelijke omgeving heeft een positieve invloed op de gezondheid’

De inrichting van de openbare ruimte heeft invloed op allerlei aspecten van gezondheid. Een gezonde leefomgeving is een omgeving waar inwoners zich prettig voelen, die uitnodigt tot gezond gedrag en zo min mogelijk negatieve invloed heeft op de gezondheid.

De gemeente Oost Gelre kent veel speelruimten. Vaak staan in de openbare ruimte speeltoestellen die geschikt zijn voor kinderen tot een jaar of 10. Deze veelheid van kleine speelgelegenheden leidt echter tot hoge instandhoudingskosten terwijl de effectieve benutting laag is. In de visie op bewegen, ontmoeten en spelen (BOS) wordt uitgegaan van centrale speelplekken. Er is een onderscheid gemaakt in verschillende soorten plekken, namelijk: de ‘Groenplek’, de ‘Om de hoek plek’ en de ‘Magneetplek’. Alle plekken hebben gemeen dat ze bedoeld zijn om te bewegen, elkaar te ontmoeten en te spelen. De inrichting stemmen we af met onze inwoners

Doelstelling 1: inwoners kunnen bewegen, ontmoeten en spelen in de openbare ruimte

Maatregel

1. We voeren de visie op bewegen, ontmoeten en spelen in de openbare ruimte uit

Hierdoor zijn de openbare speelplekken beter gesitueerd in de omgeving van woonwijken.

Doelstelling 2: er zijn multifunctionele sportaccommodaties verspreid over de woonkernen

‘We werken met elkaar naar een toekomstbestendige sportinfrastructuur’

Bereikbare en multifunctionele sportvoorzieningen zijn een belangrijke voorwaarde voor het uitoefenen van sport. Sportverenigingen hebben een prominente positie binnen de gehele sportinfrastructuur van Oost Gelre. Het spreiden van de verschillende accommodaties over de kernen is verbonden met de keuze om daar de leefbaarheid te bevorderen. Steeds meer woonkernen pakken gezamenlijk de maatschappelijke discussie op om met elkaar na te denken over de accommodaties, waaronder sportaccommodaties, voor de toekomst. Het borgen van kwaliteit en een toekomstbestendige exploitatie van de accommodaties is van belang, zowel bij gemeentelijk beheer als bij beheer op afstand.

Doelstelling 2: er zijn multifunctionele sportaccommodaties verspreid over de woonkernen

Maatregelen

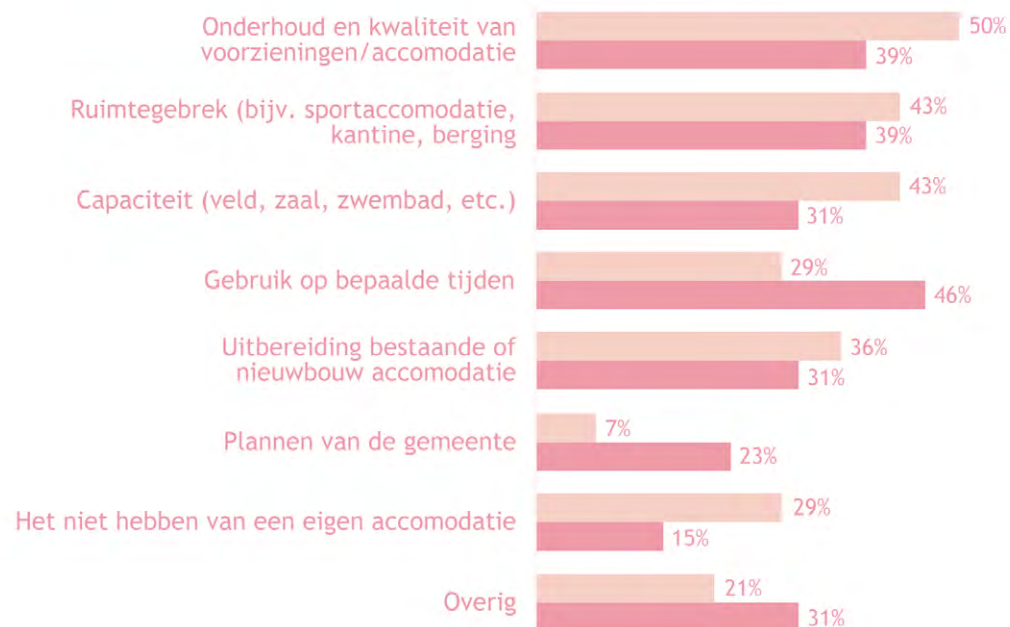
- 1. Waar mogelijk dragen we de verantwoordelijkheid van beheer en exploitatie over aan gebruikers of private partijen (publiekprivate samenwerking).**

Hierdoor stimuleren we de zelfredzaamheid en wordt de verantwoordelijkheid van de exploitanten vergroot.

- 2. Proberen sportaccommodaties (meer) multifunctioneel in te zetten en waar mogelijk de bezettingsgraad overdag verhogen.**

Hierdoor is er sprake van een betere exploitatie en sluiten we aan bij het dagritme van jeugdigen.

Gebruik accommodatie op bepaalde tijden regelmatig knelpunt

Opvallend veel vaker dan in 2020 is het gebruik van de accommodatie op bepaalde tijden een knelpunt (46% versus 29%). Tevens zijn de plannen van de gemeente in 2022 vaker een knelpunt dan in 2020.

Minder vaak dan in 2020 geven aanbieders aan dat het onderhoud en/of de kwaliteit van de accommodatie voor problemen zorgt. Ook zijn ruimtegebrek, de capaciteit en uitbreiding/nieuwbouw minder vaak een probleem.

Afbeelding 14: knelpunt gebruik sportaccommodaties Oost Gelre (Sportaanbiedersmonitor Oost Gelre, 2022)

Doelstelling 3: gezondheid is een belangenafweging in het ruimtelijk beleid

‘De inrichting van de leefomgeving moet gezond leven gemakkelijk maken’

Door het belang van gezondheid onderdeel te maken van de afwegingen binnen het ruimtelijk beleid, streven we naar een zo gezond mogelijke leefomgeving voor onze inwoners. We willen een gezonde leefomgeving zoveel mogelijk stimuleren en bevorderen. Daarnaast willen we de gezondheid en het welzijn binnen de fysieke leefomgeving zoveel mogelijk beschermen. Zo denken we na over voldoende groen in de wijken, openbare plekken waar inwoners elkaar kunnen ontmoeten en waar gelegenheid is om te ontspannen. We zoeken nadrukkelijk de samenwerking met het ruimtelijk domein. Oorzaken en gevolgen ten aanzien van gezondheidsvraagstukken binnen de leefomgeving van inwoners maken we bespreekbaar en brengen we onder de aandacht. Tevens is de inrichting van de leefomgeving van belang en bijvoorbeeld ook de toegankelijkheid tot voorzieningen en (openbare) gebouwen spelen een belangrijke rol. Zo creëren we ook een inclusieve (leef)omgeving.

Doelstelling 3: gezondheid is een belangenafweging in het ruimtelijk beleid

Maatregel

1. Gezondheid is een belangenafweging bij ontwikkelingen binnen het ruimtelijk beleid

Hierdoor kunnen we gezondheidsbevorderende en gezondheidsbeschermende maatregelen nemen bij de inrichting van de leefomgeving en zorgen we voor voldoende prikkels voor een gezonde leefstijl.

